

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

LGP 3

ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՍԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԾՐՎԳԻՐ ՓՈԽ 3

Յամայնֆային ծառայությունների բարելավում
համատեղ ջանքերով

Joint efforts for improved municipal services

Armenia Local Government Program Phase 3

Address: 9 Alex Manoogian, 3rd floor, room 301-303, Tel: (374 10) 51-20-95, 51-20-62

Տեղական ինքսակարման ծրագրի 3-րդ փող

Հասցե՝ ֆ.Երևան 375070, Ալեք Մանուկյան 9, 3-րդ հարկ, սեն. 301-303 Հեռ.՝ (374 10) 51-20-95, 51-20-62

The authors' views expressed in this publication do not necessarily reflect the views of the United States Agency for International Development or the United States Government.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

LGP 3

ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՍԱԿԱՌՈՎԱԿԱՐՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ ՓՈԽ 3

*Համայնքային ծառայությունների
բարելավում համատեղ զանակացնելու*

*Joint efforts for improved municipal
services*

Dear reader,

This booklet contains best examples of cooperation between Armenian partner cities and the Armenia Local Government Program—Phase 3 (LGP3), funded by the U.S. Agency for International Development (USAID) and implemented by RTI International. Within the period of five years LGP3 has provided consulting and technical assistance to 40 partner cities to build good governance and improve municipal services.

Each success story in the booklet is a result of collaboration and hard work of the LGP3 staff and partner cities, aimed to improve the management of municipal service delivery, increase citizen participation in local decision making, improve budgeting practices and include civil society in municipal activities. The ultimate goal of these efforts is to improve the quality of life of Armenian citizens.

Thanks to the work of my predecessor, former Chief of Party Samuel Coxson, and a team of capable colleagues, LGP3 succeeded in blending tangible co-financing practices (purchasing 29 garbage trucks, four utility trucks, garbage bins, computers and software) with participatory service management and increased citizen satisfaction in the partner cities.

On behalf of LGP3 staff, I wish to thank the partner cities for their cooperation and USAID for providing funding and administrative support. Hopefully, the practices featured in this booklet will be useful and interesting lessons for you, your partners, and your beneficiaries.

We look forward to receiving your comments and opinions.

Robert Bodo

Chief of Party

Local Government Program—Phase 3

Հարգելի ընթերցող,

Այս գրքով Զեր ուշադրության է Ներկայացնում Հայաստանում գործընկեր քաղաքների և ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության (ԱՄՆ ՄԶԳ) ֆինանսավորմամբ Արթիմյ Ինքերնեյշնլի կողմից իրականացվող Տեղական ինքնակառավարման ծրագրի Փուլ 3-ի (ՏհՇ 3) միջն համագործակցության լավագոյն օրինակները: Վերջին հինգ տարիների ընթացքում ՏհՇ 3-ը քառասուն գործընկեր քաղաքների տրամադրել է խորհրդատվություն ու տեխնիկական աջակցություն արդյունավետ կառավարման կայացմանը և քաղաքապետարանի կողմից տրամադրվող ժառանգությունների որակի բարելավման նպատակով:

Այստեղ բերված հաջողված փորձի յուրաքանչյուր օրինակ ՏհՇ 3-ի աշխատակազմի և գործընկեր քաղաքների քաղաքային ժառանգությունների մատուցման որակի բարելավմանը, տեղական մակարդակում որոշումների կայացման գործընթացում քաղաքացիների մասնակցության մակարդակի բարձրացմանը, բյուջետավարման գործընթացի բարելավմանը և քաղաքապետարանի գործունեության մեջ քաղաքացիների հասարակության ներգրավմանն ուղղված ջանադիր աշխատանքի և համագործակցության արդյունքը: Այս ամենի վերջնանպատակն է բարձրացնել Հայաստանի քաղաքացիների կենսամակարդակը:

Ծրագրի նախորդ դեկավարի՝ Սեմյոնել Քորսոնի, ինչպես նաև բանհմաց աշխատակիցների թիմի շնորհիվ ՏհՇ 3-ը հաջողությամբ իրականացրել է համաֆինանսավորման բազմաթիվ ու տարրանույթ ծրագրեր (քսանինս աղբատար և չորս բեռնատար մերենաների ձեռքբերում, աղբարկելների տեղադրում, համակարգիչների և համակարգչային ծրագրերի տրամադրում), որոնք նպաստել են գործընկեր քաղաքներում ժառանգության մասնակցային կառավարման ձևավորմանը և քաղաքացիների գոհունակության մակարդակի բարձրացմանը:

ՏհՇ 3-ի աշխատակազմի անոնից ես ցանկանում եմ երախտագիտությունն հայտնել գործընկեր քաղաքներին իրենց համագործակցության և ԱՄՆ ՄԶԳ-ին՝ ցուցաբերված ֆինանսական և վարչարարական օճանակության համար: Հուսով եմ, որ այս գրքույկում գետեղված օրինակները ուսանենի և հետաքրքիր կիննեն Ձեզ համար, ինչպես նաև Զեր գործընկերների և շահառուների համար:

Ակնկալում ենք ստանալ Զեր դիտարկումներն ու կարծիքները:

Ուրեմն Բոդո

Ծրագրի դեկավար

Տեղական ինքնակառավարման ծրագիր - Փուլ 3

Talin Kindergarten Project

The quality of preschool education is priority for the mayor of Talin.

The only city-managed preschool education facility in Talin, built in 1988, was recently upgraded. The kindergarten hosts some 80 children, who spend 8 hours a day in the school, and costs the city up to 20 million Armenia drams [AMD] (US\$53,000) a year to operate.

"Education is one of the most important areas for our city," said Mnatsakan Mnatsakanyan, the mayor of Talin. "We can catch up with street pavement or other projects in future years, but for those attending the kindergarten, it is vital to have nice and comfortable rooms today."

Good preschool education is expensive. According to Mr. Mnatsakanyan, the kindergarten operation consumes almost a quarter of the city's annual budget expenses.

In 2009, the city committed 10 million Armenia drams [AMD] (US\$26,500) (almost the entire capital budget of the city) to co-finance the kindergarten's renovation. The USAID-funded Local Government Program-Phase 3, implemented by RTI International, and Public Works Program; and World Vision contributed more than 30 million Armenia drams [AMD] (US\$79,500).

An overall investment of about US\$100,000 by the city hall and the three international partners allowed the mayor to renovate seven out of eight blocks in the kindergarten, install a modern heating system, and provide new furniture and equipment for the building. One block, that was previously not operational, will be ready to host 30 additional students starting in September 2010.

These preschool improvements have created an additional financial burden for the city. Higher enrollment, better food, and increased heating expenses incur additional costs. To cope with the growing expenses, the city administration increased the school fees that parents pay. The city administration met with parents to demonstrate the infrastructural improvements and explain the changes in the payment policy.

"We are very happy that our children enjoy their stay here," said Armen Sargsyan, a parent with two children in the kindergarten. "On behalf of parents, I would like to thank all those who made this possible for our children."

Talin kindergarten is one of those cases when increased rates are justified because the quality of the service improved. The 18 kindergarten teachers teach Armenian, Russian, French, math, dancing, and singing.

BEST PRACTICES

Young Leaders of Sisian Speak Out

The newly elected mayor of Sisian, Agassi Hakobjanyan, granted awards to five high school students who won the “If I Were the Mayor of Sisian” composition contest. The USAID-funded Local Government Program—Phase 3, implemented by RTI International, initiated the event and was assisted by Dialektika, a local non-governmental organization.

The mayor read every composition, made notes, and selected the best essays. However, he kept his selections secret so as not to influence the selecting committee.

“Our purpose is to educate the growing generation of future leaders. This exercise is helpful in a way that it makes the young people think about community-related issues and offer their solutions to the problems we are facing today,” said Hakobjanyan.

More than 50 students from five high schools participated in the contest organized by city hall.

The directors and teachers of participating schools formed a committee that was in charge of reading and selecting the best five compositions. The committee was specifically instructed to look at analytical thinking, rather than grammar or writing style.

Local governments in Armenia are helping students learn about city government. Sisian organized two competitions for students to educate future leaders and raise awareness about waste collection services.

According to the selection committee, the majority of compositions met the expectations of the contest organizers. Students addressed garbage collection, unemployment, youth engagement in city hall activities, and quality of high school education.

“Having an educated and professional team is one of the key elements of the successful management in the municipality,” wrote 15-year-old Hasmik Gevorgyan.

To increase community awareness on garbage collection service, city hall has also organized a contest for the best poster among the students of Sisian Fine Arts School. The posters have been posted inside city hall.

BEST PRACTICES

“We can talk a lot about the importance of keeping our community clean and stop littering the streets and parks, but visual graphics, such as posters have a greater psychological effect on the residents and better impact on their behavior change,” said Karen Hovhanisyan, the head of the programs department.

Music Will Play in Winter in Alaverdi

The winter of 2009 marked the first time that the 115 students of the Alaverdi music school could attend classes in heated and comfortable rooms. Recently, four donor organizations and Alaverdi City Hall renovated the more than 50-year-old school building that had beautiful architecture but deteriorating infrastructure. It took one year of intensive work and close coordination among USAID projects (Local Government Program—Phase 3, implemented by RTI International; and Public Works Program), United Nations Development Programme, World Vision, and the city administration to carry out major capital improvement works and purchase and install heating equipment.

Funding from USAID and its partners helped the Alaverdi music school provide heated and comfortable classrooms for its students.

The improvement cost an estimated 42 million Armenia drams (more than US\$100,000), an amount Alaverdi alone could not have afforded. Significant donations came from Alaverdi Copper Production that co-funded 17 percent of the project cost.

"This is quite a unique project, since we were able to mobilize international donor money and local business contributions to implement one of our most expensive projects in the community development plan," said Artur Nalbandyan, the mayor of Alaverdi.

The school has taught three generations of students and was one of the first music schools to open in Armenia after World War 2. The building has not undergone

BEST PRACTICES

major renovations since it was constructed. "We are lucky our mayor strongly supports the development of cultural education in our community," said Ripsime Shahinyan, the director of the music school.

She remembers the days when students could not practice their instruments because the temperature in the rooms would fall below freezing. To heat the classrooms, the city installed woodstoves that produced more smoke than heat.

"The wood was always wet, and burning it was such a hassle. Often we had to open up the windows so the smoke went away," said Shahinyan.

In addition, the firewood was delivered mostly at night, was in high demand for wood, and had to be bought from sources other than the city administration who could only supply a little. Furthermore, the firewood had to be cut into smaller pieces and brought to the classrooms on the second and third floors of the building without an elevator. Smoke from the poorly functioning woodstoves burned the students' eyes. The school could not use its big auditoriums from late fall until the end of spring.

Today, the music school is a different place. With its new heating system, the school is equipped to host bands and hold concerts anytime of the year, even in the winter. The U.S. Embassy was the first to organize a concert in the new facility.

"We think we will have many more students enrolled in our classes than we usually have. We are well equipped for that," said Shahinyan.

Do You Keep Your Community Clean?

An average of a 25 percent increase in fee collection for garbage removal service, up to a 30 percent increase in citizen satisfaction, and more than a 25 percent increase in the number of citizens receiving solid waste collection services.

One of the crucial factors for successful service delivery is the active PR campaign aimed to change citizen behavior.

The biggest challenge for elected local government bodies in Armenia, according to the conducted survey, is to combat widespread litter and create a more environmentally aware society. Local governments have to provide garbage collection services to a growing urban population without proper equipment. The problem of solid waste has become even more urgent as cities grow and increased consumption generates more solid waste.

In response to this problem, LGP3 invested about US\$1,200,000 to improve the technical and managerial capacities of solid waste service providers in 33 cities. In 2008, LGP3 helped to purchase and deliver 29 garbage trucks and 4 utility trucks to support solid waste service improvement in cities. Apart from the trucks, cities also received computers and software to help them generate bills for citizens and collect service fees. The cities proved their commitment to service improvement by matching U.S. financial assistance with an additional US\$300,000 from their budgets. On average, cities co-financed 20 percent of the cost of each truck.

"This is a great help to our community," said Levon Zavarany, mayor of Tumanyan. "We would never be able to afford the full price of a brand-new garbage truck."

These are the findings of financial statements, cash flow records, and a customer satisfaction survey analysis that are currently underway in 36 urban communities to measure the impact of the U.S. Agency for International Development-funded Armenia Local Government Program—Phase 3 (LGP3) implemented by RTI International.

For small cities such as Tumanyan, the 20 percent contribution stretched the small local budget. It took a lot of efforts to ensure that when the long-awaited and very valuable truck arrived, the city had the money to make the payment. Cities that are traditionally considered popular tourism destinations, such as Dilijan and Jermuk, chose to co-fund utility trucks that are equipped with water sprinklers, brushes, and snowplows. Both residents and tourists will appreciate these trucks during hot and dusty summers and snowy winters. Other larger cities, such as Gavar and Martuni, went beyond the 20 percent and co-ordered additional trucks, paying the full costs. Cities such as Meghri, Talin, and Yeghegnadzor received new garbage trucks in a collaborative effort with international and local partners.

"One of the crucial factors for successful service delivery is the active PR campaign aimed to change citizen behavior," said Mayis Vanoyan, a senior advisor at LGP3.

Together with LGP3 staff and a group of recognized specialists in solid waste management, Vanoyan worked with mayors and their staff to improve service delivery management practices. One of the major achievements was the creation of Solid Waste Management Strategic Plans that embraced workable alternatives, programs, plans, and developments to solve solid waste problems and maintain environmentally friendly practices. According to Vanoyan, apart from ensuring timely and quality service delivery, the local leadership needs also to work closely with citizens to gain their trust and support.

With the help of local nongovernmental organizations (NGOs), LGP3 and local leaders conducted education, information, and advocacy campaigns to gain citizens' attention and support.

"The garbage collection has improved dramatically in our community," said Ruzanna Ghazaryan, a manager of an active environmental NGO based in Vayk.

According to Ghazaryan, garbage collection occurs twice a week now in each Vayk neighborhood instead of once every 10 days. According to customer surveys, Ghazaryan's opinion is widely shared by residents of Artik, Tashir, Noyemberyan, and 20 additional cities throughout Armenia.

To keep up the good work and help the mayors measure the impact of their activities, LGP3 developed software that enabled the mayors to conduct surveys and analyze customer satisfaction with local services, including solid waste collection.

Customer satisfaction surveys in 2009 showed that some 70 percent of respondents were generally happy with the quality of service delivery in their cities, compared to 40 percent in 2008. In particular, citizens expressed their satisfaction with the increased frequency and quality of garbage removal in their neighborhoods.

There is still a lot to be done. The proper maintenance of landfills is the most expensive and urgent problem for Armenian local governments. The legislative framework for solid waste service operation still needs to be developed. Most importantly, local governments still have a long way to go to change citizens' indifference toward the environment.

BEST PRACTICES

LGP3 Engages Civil Society to Address Community-Related Issues

To Recycle or Not to Recycle?

Preliminary estimates suggest that soft drink producers in Armenia use some 60 million plastic bottles annually. This number does not include bottles for spring water or alcoholic beverages. With these products added, the number of bottles may be twice as many.

A related statistic from the experience of Western countries shows that the volume of garbage can be reduced anywhere from 20 to 30 percent if plastic is recycled.

To remove plastic from the waste stream and to combat widespread littering, the USAID-funded Local Government Program—Phase 3, implemented by RTI International, engages citizens, nongovernmental organizations (NGOs), and media in anti-littering campaigns and garbage-separation practices, thus making civil society an important player in joint efforts to improve municipal services.

As part of its solid waste management strategy, LGP3 has developed youth educational programs and delegated their implementation to local NGOs.

More specifically, a Vanadzor-based NGO called Capacity and Development for Civil Society implemented an LGP3 program in which students from a high school in the nearby town of Akhtala visited Vanadzor's plastics recycling plant.

"We have to teach children from the earliest possible age to care about the environment and know the consequences of careless behavior," said Lusine Simonyan, the director of the NGO.

During the one-day visit, the students met with specialists in environmental issues, participated in interactive educational sessions, and carried out group exercises. As part of the training program, after the lunch, the students were asked to dispose of the remains of their food, plastic plates, and bottles in separate garbage bins.

According to Simonyan, the purpose of this exercise was not just to teach them a certain behavior in theory, but also to have them practice it.

The training made an impression: "We need to care about nature and stop polluting it, otherwise we may lose our rivers and forests," said Akhtala teenager Suren Davitavyan, 14, in an interview with a local TV station at the end of the visit.

The event received wide coverage in key local media. To follow up, the Akhtala city hall installed a "plastic only" bin near the school to reinforce a new behavior.

LGP 3 Initiates Anti-Littering Campaigns

To leverage the efforts of local civil society and other donor organizations, LGP3 managed and sponsored an anti-littering poster contest, in cooperation with United States Peace Corps volunteers and the Women's Resource Center of Goris.

More than 400 students from all over Armenia participated in the contest. The selection committee short-listed 100 entries from that pool to be exhibited in Goris's fine arts center.

"This is the first time I ever participated in a painting contest," said Arpine Bakunts, 15, later announced as the winner of the contest. "I spent several days thinking about my painting and how best to embrace all the ideas in one piece."

The Women's Resource Center prepared a PowerPoint presentation with anti-littering videos and slogans that played continuously in the exhibit hall on the day of the awards ceremony.

Apart from actual contest participants, a large group of Goris students, parents, and teachers attended to support their candidates. The mayor of Goris was among the key speakers.

"In seeing the enthusiasm of students toward this contest and the clean-up actions the city took afterward, I am confident that this event served its purpose of teaching a new behavior," said Sean Reynolds, the lead Peace Corps volunteer for the contest.

The contest was implemented as part of the LGP3 youth education and youth behavioral change program, in collaboration with Goris city hall.

The winner, Arpine Bakunts, was awarded two atlases with geographical, historical, and cultural descriptions of the country. She contributed one of the atlases to the school for public use, as part of the agreement with LGP3.

In line with LGP3's public relations strategy, similar civil society engagement events were organized in Meghri, Sisian, Vayk, Alaverdi, Akhtala, Berd, Yeghegnadzor, Gavar, and others.

BEST PRACTICES

International Assistance Brings Heat to Vardenis

USAID and other donors helped fund capital improvement projects that provided heating in a kindergarten and a music school in Vardenis.

The preschool education of about 140 young Vardenis residents, aged 3 to 5, will no longer be interrupted this year. Previously, the students could not go to school for 7–8 months each year because of severe and long winters, with temperatures as low as -30 degrees Celsius in unheated buildings.

Vardenis, 170 km northwest of Yerevan, has a population of 14,000 and a total budget of less than US\$450,000 to provide basic services (such as preschool and extra curricula education, solid waste removal, and street maintenance) and maintain the city's deteriorating infrastructure. With joint financial assistance

from two USAID-funded projects (Local Government Program—Phase 3, implemented by RTI International and Public Works Program) and World Vision's Area Development Program (ADP), the city implemented US\$55,380 worth of capital improvement projects to rehabilitate a section of one of two existing kindergartens in the community. The donors, in collaboration with Vardenis City Hall, helped renovate one of the kindergarten's buildings, provide furniture and a modern heating system.

LGP3 and ADP allocated an additional US\$23,490 to refurbish the local music school and install a heating system. For the first time since the passed two decades more than 180 students of the school will attend the classes in heated rooms.

The official opening ceremonies for the kindergarten and music school were held just before the end of 2009 to ensure that all the students started the winter semester in renovated and heated facilities.

LGP3, Public Works Program, and ADP contributed US\$78,870 to these projects. In comparison, the city's budget for capital improvement projects in 2009 was just under US\$27,000. The ultimate goal of these efforts, and part of USAID's development strategy, is to improve the quality of public services at the local level.

BEST PRACTICES

"I cannot overestimate the role of international organizations in our city," said Volodya Khloyan, mayor of Vardenis. "Their funding allowed for nice and comfortable facilities for our children all year round."

According to Mayor Khloyan, USAID-funded projects will have a great impact on the quality of the preschool and music education in the community because the learning process will no longer be interrupted during late fall, winter, and early spring.

Student Day at Vayk City Hall

Local governments in Armenia are helping students learn about city government. In Vayk, the mayor and his staff, with the help of local nongovernmental organizations, show students how to manage city resources.

Students began by visiting city hall departments, where each department head explained their group's work. "I was happy to show the youth how we calculate their taxes and how we keep track of all payments on special computer software that we use," said Nataliya Hovhanisyan, head of the finance department, who later on made a presentation on the city budget, revenue sources, and expenditure.

Vayk, together with 37 other Armenian communities received a new computer with asset management software from the USAID-funded Local Government Program—Phase 3, implemented by RTI International. Additionally, the city received a new garbage truck and computer software allowing the city to track service fee payment records and conduct citizen opinion polls.

Students asked questions about the city management's efforts to employ youth in its programs and the ways the city could stimulate local economic development. The mayor also announced a competition for the best composition titled "If I Were the Mayor."

Vayk City Hall, together with two local nongovernmental organizations (NGOs), organized "One Day in Vayk City Hall." The event introduced local government officials and their operation to a large group of students who were interested to meet with the mayor, his staff, and the local council and learn about their work.

"It was a good chance to demonstrate that our operation is transparent, and our youth are more than welcome to learn how we manage the city resources," said Harutyun Sargsyan, the mayor of Vayk.

The students also met the mayor, his staff, and the local councilors. The mayor introduced his staff and the council to the students and discussed his experiences as a mayor and the challenges of that position. It appeared that the greatest challenge for the city is to secure revenue collection, implement the city's capital investment program, and improve solid waste services. The mayor also asked the youth for their support in keeping the city clean and neat.

"This was a great chance for our students to meet with the local authorities and hear first-hand information about the city operation, challenges that the mayor and his staff have to cope with, and the way the youth can be helpful to the city government," said Ruzanna Ghazaryan, the head of a local NGO.

BEST PRACTICES

Թալինի մանկադարսեղի ծրագիր

«Մեր քաղաքի համար կրթությունը ամենակարևոր ոլորտներից մեկն է», - ասում է Թալինի քաղաքապետը:

Թալինի քաղաքապետարանին պատկանող միակ մանկապարտեզը, որ կառուցվել է 1988թ., վերջերս ենթարկվեց վերանորոգման: Մանկապարտեզ հաճախում են մոտ 80 երեխա, որոնք այստեղ անց են կացնում օրական ուժ ժամ: Մանկապարտեզի գործարկման համար քաղաքապետարանը ծախսում է տարեկան մոտ բան միջինու ՀՀ դրամ (53,000 ԱՄՆ դոլար):

«Մեր քաղաքի համար կրթությունը ամենակարևոր ոլորտներից մեկն է», - ասում է Թալինի քաղաքապետ Մնացական Մնացականյանը: «Փողոցների ասֆալտապատման ծրագրերը կարող են իրականացնել զարգի տարիների ընթացքում, մինչեն չափազանց կարևոր է մանկապարտեզ հաճախող երեխաներին արդեն իսկ այսօր ապահովել հարմարավետ և գեղեցիկ սենյակներով»:

Նախադպրոցական որակյալ կրթությունը թանկ արժե: Ըստ պարուն Մնացականյանի, մանկապարտեզի գործարկումը կազմում է քաղաքապետարանի տարեկան բյուջեի մոտ մեկ քառորդը:

2009թ. քաղաքապետարանը տրամադրեց տասը միջինու ՀՀ դրամ (26,500 ԱՄՆ դոլար) (համարյա քաղաքի ողջ ֆոլույային բյուջեն՝ համաֆինանսավորելու մանկապարտեզի շենքի վերանորոգումը: ԱՄՆ ՄԶԳ-ի կողմից ֆինանսավորվող և Արթիվ հիմքնեյշնի կողմից իրականացվող Տեղական ինքնակառավարման ծրագրի Փուլ 3-ը, Հասարակական աշխատանքների ծրագիրը և Վորոլ Վիճմեն ներդրել են ավելի բան երեսուն միջինու ՀՀ դրամ (79,500 ԱՄՆ դոլար):

Քաղաքապետարանի և երեք միջազգային գործընկերների կողմից կատարված մոտ 100,000 ԱՄՆ դոլար կազմող ընդհանուր ներդրումը հևարավոր դարձրեց մանկապարտեզի ուր մասնաշենքերից յոթի վերանորոգումը, ժամանակակից ջեռուցման համակարգի տեղադրումը, ինչպես նաև նոր կահույքի ու սարքավորումների ձեռքբերումն ու տեղադրումը մանկապարտեզում: 2010թ. սեպտեմբեր ամսից մանկապարտեզի մեկ մասնաշենքը, որը նախկինում չէր գործարկվում, պատրաստ կլինի ընդունելու երեսուն նոր երեխա:

Նախադպրոցական կրթական հաստատության վերանորոգումը քաղաքի համար լրացնուի ֆինանսական բեռ դարձավ: Ավելի մեծ թվով երեխաների ընդունելությունը, բարելավված մննի

և ջեռուցման ապահովման հետ կապված ծախսերը պահանջում են լրացնուի գումարներ: Աջող ծախսերի ապահովման նպատակով քաղաքային իշխանությունները բարձրացրեցին մանկապարտեզի ծառայությունների վարձավճարները: Քաղաքային իշխանությունները հանդիպում կազմակերպեցին ծնողների հետ, որի ընթացքում ցուցադրվեցին ենթակառուցվածքային բարեփոխումները և բացատրվեցին վարձավճարների գանձնան քաղաքականության մեջ կատարված փոփոխությունների պատճառները:

«Մենք երջանիկ ենք, որ մեր երեխաները հաջույքով են զայս մանկապարտեզ», - ասում է մանկապարտեզ հաճախող Երկու երեխաների ծնող Արմեն Սարգսյանը: «Ծնողների անոնից են կցանկանայի երախտագիտությունն հայտնել բոլոր նրանց, ովքեր սա հնարավոր դարձրեցին»:

Թալինի մանկապարտեզի օրինակը այս դեպքերից է, երբ ավելացված վարձավճարը արդարացվում է ծառայության որակի բարելավումով:

Մանկապարտեզի թվով տասնութ ուսուցիչները երեխաներին սովորեցնում են հայերեն, ռուսերեն, ֆրանսերեն, մաթեմատիկա, երգ ու պար:

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

Սիսիանի երիտասարդ լիդերները իրենց կարծիքն են հայտնում

Սիսիանի նորընտիր քաղաքապետ Աղասի Հակոբջանյանը պարգևներ շնորհեց «Եթե ես լինեի Սիսիանի քաղաքապետ» խորագրով շարադրությունների մրցույթում հաղթող ծանաչված հինգ քարձր դասարանցիների: Միջոցառումը նախաձեռնել էր ԱՄ ՄԶԳ-ի ֆինանսավորմամբ Արթիկ հիմքերներ-շրնի կողմից իրականացվող Տեղական ինքնակառավարման ծրագրի Փուլ 3-ը՝ «Դիալեկտիկա» տեղական ոչ կառավարական կազմակերպության աջակցությամբ:

Քաղաքապետարանի կողմից կազմակերպված այս մրցույթին մասնակցեցին թվով հինգ դպրոցների պետի քան հիսուն աշակերտ:

Շարադրություններն ընթերցելու և լավագույն հետակը ընտրելու նպատակով ստեղծվեց մի հանձնաժողով, որը կազմված էր մրցույթին մասնակցող դպրոցների տևորեններից և ուսուցիչներից: Հանձնաժողովն առավել ուշադրություն էր դարձնում վերլուծական մտքին, քան թերականությանը կամ գրավոր խոսքի ոճարանությանը:

Քաղաքապետը նոյնպես ընթերցեց բոլոր շարադրությունները, դրանց վերաբերյալ կատարեց իր նշումները և նստրեց լավագույնները: Սակայն նա իր ընտրությունը գաղտնի պահեց, որպեսզի այն չազդի ընտրական հանձնաժողովի կարծիքի վրա:

«Մեր նպատակն է դաստիարակել ապագա ղեկավարների աճող սերունդ: Այս միջոցառումը ստիպում է երիտասարդներին մտածելու համայնքային խնդիրների մասին և առաջարկելու այսօր առկա խնդիրների լուծման եղանակներ», - ասում է պարոն Հակոբջանյանը: Ըստրական հանձնաժողովի կարծիքի համաձայն շարադրություններից շատերը արդարացրեցին մրցույթի կազմակերպիչների սպասելիքները: Իրենց շարադրություններում աշակերտներն անդրադել են աղբահանության, գործազրկության, քաղաքապետարանի գործունեություն մեջ երիտասարդների ներգրավվածության և միջնակարգ կրթության որակի հարցերին:

«Կրթված և արիեստավարծ թիմի առկայությունը քաղաքապետարանի արդյունավետ գործունեության կարևորագույն գրավականներից մեկն է», - գրում է տասնինգամյա Հասմիկ Գևորգյանը:

Աղբահանության ժառայությանն առնչվող հարցերի շուրջ համայնքի իրազեկության մակարդակի բարձրացնան նպատակով քաղաքապետարանուում:

Պետարանը կազմակերպել է նաև լավագույն պաստառի մրցույթ Սիսիանի գեղագիտության դպրոցի սաների մասնակցությամբ: Պատառները փակցվել են քաղաքապետարանում:

«Մենք կարող ենք երկար խոսել մեր համայնքը մաքուր պահելու և փողոցներում ու գրասագիներում աղք չնետելու կարևորության մասին, սակայն տեսողական ազդեցություն ունեցող նյութերը, ինչպիսին են պաստառները, ունեն առավել մեծ հոգեբանական ներգործություն բևակիչների վրա՝ վերջիններիս վարքագծի փոփոխության առումով», - ասում է քաղաքապետարանի ծրագրերի վարչության ղեկավար Նարեն Հովհաննիսյանը:

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

Զմռանը Ալավերդիում երաժշտություն կինչի

2009թ. ձմեռն Ալավերդիում նշանավորվեց այս հանգամանքով, որ Ալավերդու երաժշտական դպրոցի 115 սաները սկսեցին դասերն անցկացնել ջեռուցված և հարմարավետ սենյակներում: Վերջերս չորս դուսոր կազմակերպություններ և Ալավերդու քաղաքաբետարանը վերանորոգեցին դեռևս 50 տարի առաջ կառուցված դպրոցի շենքը, որն ունի գեղեցիկ ճարտարապետություն, սակայն գոնվում էր քայրայված վիճակում:

Մեկ ամբողջ տարի տևեցին կապիտալ վերանորոգման ինտենսիվ և համակարգված աշխատանքները, ջեռուցման սարքավորումների ծեռքբերումն ու տեղադրումը: Այս ամենն իրականացվում էր ԱՄՆ ՄԶԳ ծրագրերի (ԱրթիԱյ Ինթերնեյշնլի կողմից իրականացվող Տեղական ինքնակառավարման ծրագիր - Փուլ 3, ինչպես նաև Հասարակական աշխատանքների ծրագիրը), Միացյալ ազգերի կազմակերպության Զարգացման ծրագրի, Վորլդ Ֆիմի և քաղաքային իշխանությունների կողմից:

Դպրոցի վերանորոգման և բարեկարգման աշխատանքների արժեքը կազմեց մոտավորապես 42 միլիոն ՀՀ դրամ (ավելի քան 100,000 ԱՄՆ դոլար): Նման գումար Ալավերդու քաղաքաբետարանը երբեկեց ի վիճակի չեր ինի հատկացնելու այդ գործի իրականացման համար: Զգալի նվիրաբերումներ ստացվեցին Ալավերդու պրեմանոլիբետային գործարանի կողմից, որոնք կազմեցին աշխատանքների ողջ արժեքի 17 տոկոսը:

«Սա բացառիկ նախագիծ է, քանի որ համայնքային զարգացման ծրագրի ամենաբանկարժեք նախագծերից մեկի իրականացման համար մեզ հաջողվեց մորիլիզացնել միջազգային դուսոր կազմակերպություններից ստացված գումարներ և տեղական գործարարների ներդրումներ», - ասում է Ալավերդու քաղաքաբետ Արթուր Նալբանդյանը:

Դպրոցը աձեցրել է սաների երեք սերունդ: Այն առաջիններից մեկն է Երկրորդ համաշխարհային պատերազմից հետո Հայաստանում քացված երաժշտական դպրոցների շարքում: Կառուցումից ի վեր շենքը երբևէ հիմնովին չի վերանորոգվել:

«Մենք երջանիկ ենք, որ մեր քաղաքագործությունը լրջորեն սատարում է մշակութային կրթության զարգացումը համայնքում», - ասում է երաժշտական դպրոցի տնօրեն Հոփիսիմե Շահինյանը:

Նա հիշում է այս օրերը, երբ դասարաններում 0°C-ից ցածր ջերմաստիճանի պատճառով դպրոցի աշակերտները չեն կարողանում հևշեցնել իրենց գործիքները: Այդ ժամանակ դասարանները

ջեռուցելու նպատակով քաղաքապետարանը տեղադրեց փայտի վառարաններ, որոնք ավելի շատ ժողով էին արձակում, քան ջերմացնում:

«Որպես կանոն փայտը միշտ խոնավ էր, և այս վառելը զիսացավանը էր պատճառում: Հաճախ սենյակներն օդափոխելու համար ստիպված էինք լինում բացել պատուհանները», - հիշում է տիկին Շահինյանը:

Բացի այդ, փայտը հիմնականում մատակարարվում էր գիշերով, փոքր քանակություններով, և անհրաժեշտ էր լինում փայտ հայթայթել այլ աղբյուրներից, քանի որ քաղաքաբետարանն ի վիճակի չէր տրամադրելու անհրաժեշտ քանակությունը: Ավելին, փայտը պետք է կորորատվեր և առանց վերելակի տեղափոխվեր դպրոցի շենքի երկրորդ և երրորդ հարկերում գտնվող դասարանները: Աշակերտների աշքերն անսարք վառարանների ծիսից կակտում էին: Աշնան վերջից մինչև գարնան ավարտն անհինար էր օգտվել դպրոցի ընդարձակ լսարաններից:

Այսօր դպրոցը կերպարանափոխվել է: Ջեռուցման նոր համակարգի առկայությամբ դպրոցը ի վիճակի նվազամբեր հյուրընկալելու և համերգներ կազմակերպելու տարրվա ցանկացած եղանակին, նույնիսկ ծմբակ: ԱՄՆ դեսպանատունն առաջինն էր, որ վերանորոգված դպրոցում համերգ կազմակերպեց:

«Մենք կարծում ենք, որ այժմ կունենանք սովորականից ավելի շատ աշակերտներ: Մենք լիովին պատրաստ ենք դրան», - ասում է տիկին Շահինյանը:

Արդյունաբերության մատուցման կարևոր գործուներից է ակտիվ քարոզարշավի կազմակերպումը:

Ծառայության մատուցման կարևոր գործուներից է ակտիվ քարոզարշավի կազմակերպումը:

Միջին հաշվով աղբահանության ծառայությունների վարձավճարների հավաքագրման ուժնապատիկ աճ, մինչև 30 տոկոս քաղաքացիների գոհունակության մակարդակի բարձրացում, և ավելի քան 25 տոկոսով աղբահանության ծառայություններ ստացող քաղաքացիների թվի աճ:

Ներկայում այսպիսին են ֆինանսական հաշվետվությունների, դրամաշրջանառության գրանցումների և հաճախորդների գոհունակության մակարդակի հետազոտությունների տվյալները երեսունվեց քաղաքացին համայնքներում, որտեղ Արմենիա հնարենեց շրջանը ԱՄ Միջազգային զարգացման գործակալության ֆինանսվորմամբ իրականացնում է Հայաստանի տեղական ինքնակառավարման ծրագրի Փուլ 3-ը:

Համաձայն ուսումնասիրության արդյունքների՝ Հայաստանում ընտրովի տեղական ինքնակառավարման մարմինների առջև ծառացած կարևորագույն մարտահրավերը պայքարն է համատարած աղքի դեմ և շրջակա միջավայրի պաշտպանության հարցերին տեղյակ հասարակության ծնավորումը: Տեղական

ինքնակառավարման մարմիններն աճող քաղաքային բնակչությանը ստիպված են մատուցել աղբահանության ծառայություն՝ առանց համապատասխան սարքավորում ունենալու: Աղբահանության խնդիրն էլ ավելի արդիական է դառնում քաղաքների բնակչության թվի ավելացման պարագայում, եթե դրան գուգահեռ աճում են նաև արտադրվող աղքի ծավալները:

Այս խնդիրի լուծման գործում Տի՛Շ 3-ը կատարել է մոտ 1,200,000 ԱՄ դոլարի ներդրում երեսուներեք քաղաքներում, նպատակ ունենալով բարելավել աղբահանության ծառայություն մատուցողների տեխնիկական հնարավորությունները և վարչարարական կարողությունները: Քաղաքներում աղբահանության ծառայության որակի բարելավման նպատակով 2008թ. Տի՛Շ 3-ի օժանդակությամբ գնվել և տեղ են հասցվել թվով 29 աղբատար և 4 բեռնատար մեքենաներ: Բացի այդ մեքենաներից քաղաքներում աղբահանության ծառայություն մատուցողները

ստացել են նաև համակարգիչներ և համապատասխան համակարգչային ծրագրեր, որոնք նախատեսված են բարելավելու քաղաքացիների համար հաշվիները նախապատրաստելու և ծառայության վարձավճարների հավաքագրման գործընթացը:

Ծառայությունների որակի բարելավման նպատակով քաղաքներն իրենց կողմից համարել են ԱՄ ֆինանսական օժանդակությունն՝ իրենց բյուջեներից տրամադրելով 300,000 ԱՄ դոլար: Միջին հաշվով քաղաքները 20 տոկոսով համաֆինանսավորել են յուրաքանչյուր մեքենայի ձեռքբերումը:

«Սա հսկայական օգնություն է մեր համայնքի համար», - ասում է Թումանյանի քաղաքապետ Լևոն Զավարյանը: «Մենք երբեւ չենք կարողանա ինքնուրույն գնել բոլորովին նոր աղբատար մեքենա»:

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ

Փոքր քաղաքների համար, ինչպիսին է Թումանյանը, 20 տոկոսի չափով ներդրում կատարելն եապես անդրադառնում է տեղական փորձ բյուջեի վրա: Մեծ ջանքեր են պահանջվել, որպեսզի երկար սպասված թանկարժեք մեքենայի ժամանման պահին քաղաքը կարողանար վճարել անհրաժեշտ գումարը:

Այս քաղաքները, որոնք ավանդապես համարվում են գրոսաշրջության կենտրոններ, ինչպիսիք են, օրինակ, Դիլջանն ու Ձերմուկը, Նախընտրեցին համաֆինանսավորել ջրացիրներով, խոզանակներով և ծնահավաքներով համարված մեքենաների ձեռքբերումը: Անուան շող և ծմեռվա ծնառատ ամիսներին այս մեքենաները կգնահատվեն ինչպես՝ բնակիչների, այնպես էլ գրոսաշրջիկների կողմից:

Գավառի և Մարտունու և Նման այլ մեծ քաղաքներում համաֆինանսավորումը գերազանցեց քան տոկոսը, քանի որ վերջիններս պատվիրեցին լրացուցիչ մեքենաներ՝ ինքնուրույն վճարելով դրանց ողջ արժեքը: Մեղրի, Թալին և Եղեգնաձոր քաղաքները ստացան նոր աղբահան մեքենաներ միջազգային և տեղական գործնկերների համատեղ ջանքերի շնորհիվ:

«Բարձրորակ ծառայության մատուցման կարևոր գործուներից մեկը ակտիվ քարոզարշավի կազմակերպումն է, որը միտված կլինի փոխելու քաղաքացիների վերաբերմունությունը», - ասում է Տի՛Շ 3-ի ավագ խորհրդական Մայիս Վանոյանը:

Արդյունաբեր եւ դահում ձեր համայնքը

Պարունակած Տի՛ 3-ի աշխատակազմի և աղբահանության ոլորտում ձանաչված մասնագետների հետ միասին աշխատել է քաղաքապետերի և նրանց աշխատակազմերի հետ՝ ժառայությունների մատուցման կառավարումը քարելավելու ուղղությամբ։ Կարևորագոյն նվաճումներից մեկը հանդիսացավ Աղբահանության ժառայության կառավարման ռազմավարական ծրագրերի կազմում։ Ժրագրեր, որոնք ներառում են աղբահանության խնդիրների լուծման իրատեսական այլընտրանքային տարրերակներ, նախագծեր, պլաններ և

հնարավոր զարգացումներ, ինչպես նաև միտված են խթանելու շրջակա միջավայրի պաշտպանության ապահովումը։

Ըստ պարունակածի, բացի որակյալ և ժամանակին իրականացվող ժառայությունների մատուցումից, տեղական իշխանությունները կարիք ունեն նաև անմիջականորեն աշխատանքներ տանելու քաղաքացիների հետ՝ նրանց վստահությունը շահելու նպատակով։

Տի՛ 3-ը և տեղական իշխանությունները՝ տեղական ոչ կառավարական կազմակերպությունների օժանդակությամբ, կազմակերպեցին կրթական, տեղեկատվական և շահերի պաշտպանության վերաբերյալ քարոզարշավներ՝ քաղաքացիների ուշադրությունը գրավելու և նրանց աջակցությունը ծեռք բերելու նպատակով։

«Մեր համայնքում աղբահանության ժառայությունն եաբն բարելավվել է», - ասում է Վայրում շրջակա միջավայրի պաշտպանության հարցերով ակտիվորեն գրադփող ՀԿ-ի ղեկավար Ռուզանանը։

Ըստ տիկին Ղազարյանի, այժմ Վայրի յուրաքանչյուր քաղամասում աղբահանությունն իրականացվում է շաբաթական երկու անգամ, մինչդեռ նախկինում այն կատարվում էր տասը օրը մեկ։ Սպառողների կարծիքների ուսումնասիրության արդյունքների համաձայն նման գրունակությունն են արտահայտում նաև Արթիկի, Տաշիրի, Նոյեմբերյանի և Հայաստանի քսան այլ քաղաքների բնակիչներից շատերը։

Այս գործը շարունակելու և դրա ազդեցության աստիճանը գևահատելու գործում քաղաքապետերին սատարելու նպատակով Տի՛ 3-ը մշակել է մի համակարգչային ծրագիր, որը վերջիններիս հնարավորություն է ընձեռում կազմակերպելու սո-

ցոլոգիական հետազոտություններ և վերլուծություններ՝ բացահայտելու համար տեղական ժառայությունների, այդ թվում նաև աղբահանության, որակից սպառողների գրունակության մակարդակը։

2009թ. անցկացված սպառողների գրունակության մակարդակի հետազոտության արդյունքների համաձայն հարցվողների մոտ 70 տոկոսը գոհ են իրենց քաղաքներում իրականացվող ժառայությունների մատուցման որակից, մինչդեռ 2008թ. իրենց գրունակությունն են հայտնել հարցվողների միայն 40 տոկոսը։ Մասնավորապես, քաղաքիները գրունակություն են հայտնում իրենց քաղամասերում իրականացվող աղբահանության հաճախականությունից և որակից։

Առջևում դեռևս շատ անելիքներ կան։ Հայաստանի տեղական ինքնակառավարման մարմինների համար աղբանոցների շահագործումը շարունակում է մնալ ամենաքաղաքացիները և ամենահրատապ խնդիրը։ Դեռևս մշակման կարիք ունի աղբահանության ժառայությունը կարգավորող օրենսդրական դաշտը։ Եվ, որ ամենակարևորն է, տեղական իշխանությունները դեռևս շատ անելիքներ ունեն շրջակա միջավայրի հանդեպ քաղաքացիների անտարբերությունը վերացնելու ուղղությամբ։

Քառաժամկետ հասարակության ներակում

Վերամշակել, թե չվերամշակել

Նախնական տվյալների համաձայն Հայաստանում զովացուցիչ ընպելիքների արտադրողների կողմից օգտագործվում է տարեկան մոտ 60 միլիոն պլաստիկ շիչ: Այս թիվը չի ներառում խմելու ջրի և ոգեխցից խմիչքների համար օգտագործվող շիչները: Այս արտադրատեսակների համար օգտագործվող շիչների թվի հաշվառման դեպքում նշված թիվը կրկնապատկվի: Արևածագը երկրներում նման վիճակագրությունը ցույց է տալիս, որ պլաստմասայի վերամշակման պարագայում աղբի ծավալը կարող է կրծատվել 20-ից 30 տոկոսով:

Ընդհանուր աղբից պլաստմասայի հեռացման և ամենուրեք սփոված աղբի դեմ պայքարելու նպատակով ԱՄՆ ՄԶԳ-ի ֆինանսավորմամբ ԱրթիԱյ Ինթերնեյշնլի կողմից իրականացվող Տեղական ինքնակառավարման ծրագիրը շրջակա միջավայրի մաքրության պահպանությանը նվիրված քարոզարշավներում և աղբի տարանցատման աշխատանքներում ներգրավվում է քաղաքացիներին, ոչ կառավարական կազմակերպություններին և լրատվամիջոցներին, դրանով իսկ քաղաքացիական հասարակությանը դարձնելով քաղաքապետարանի կողմից տրամադրվող ծառայությունների որակի բարելավմանն ուղղված աշխատանքների կարևոր մասնակից:

Որպես իր աղբահանության կառավարման ռազմավարության մաս, Տի՛չ 3-ը մշակել է ուսուցողական ծրագրեր երիտասարդների համար, որոնց իրականացումը պատվիրակել է տեղական ՀՀ-ներին:

Մասնավորապես, Վաևաձորում գործող «Կարողություն և զարգացում հանուն քաղաքացիական հասարակության» հասարակական կազմակերպությունն իրականացրել է Տի՛չ 3-ի մի ծրագիր, որի շրջանակներում նոտակա Ախրալա քաղաքի դպրոցի բարձր դասարացիները այցելեցին Վաևաձորի պլաստմասայի վերամշակման գործարանը:

«Մենք պետք ենք անհավաքինս վաղ տարիքից երեխաներին սովորեցնենք իոդ տանել շրջակա միջավայրի մասին և իրազեկել անտարբերության հետևանելների մասին», - ասում է ՀՀ-ի տևորեն Լուսինե Սիմոնյանը:

Այդ մեկօրյա այցելության ընթացքում աշակերտները հանդիպեցին շրջակա միջավայրի պաշտպանության ոլորտի մասնագետների հետ, մասնակցեցին ուսուցողական ինստերակտիվ դասընթացների և խմբակային աշխատանքների: Որպես ուսուցողական ծրագրի մաս՝ կեսօրեկի նախաճաշից հետո աշակերտներին հանձնարարվեց առանձին աղբարկուներում տարանցատել իրենց սլսորդի մնացորդները, պլաստմասայի ափեներն ու բաժակները:

Ըստ տիկին Սիմոնյանի, այս հանձնարարության նպատակը ոչ միայն աշակերտներին վարվեցողության որոշակի կանոնների տեսական ուսուցանումն էր, այլև իրականում դրանք կիրառելու հնարավորության ընձեռումը:

Քաղաքացիական հասարակությանը ներգրավումը

Դասընթացն ունեցավ ակնկալված ներգրոշությունը. «Մենք պարտավոր ենք հոգ տանել բնության մասին և դադարել այս աղտոտելուց, այլապես մենք կկորցնենք մեր գետերն ու անտառները», - ասաց Ախրալյահի բնակիչ տասնչորսամյա Սուլեն Դավիթավյանը այցելության վերջում տեղական հեռուստակայանի լրագրողների հետ ունեցած իր հարցազրույցում:

Այս միջոցառումը լայնորեն լուսաբանվեց տեղական լրատվամիջոցներով: Որպես միջոցառման շարունակություն՝ վարկեցողության նոր կանոնների կիրառման նպատակով Ախրալյահի քաղաքացիությանը դպրոցին կից «միայն պլաստմասայել իրերի համար» առանձին աղբաման տեղադրեց:

ՏիԾ 3-ը նախաձեռնում է շրջակա միջավայրի աղտոտումը դադարեցնելուն ուղղված քարոզարշավներ

Տեղական քաղաքացիական հասարակության և այլ դրույր կազմակերպությունների գործունեությունը համարելու նպատակով՝ ՏիԾ 3-ը Միացյալ Նահանգների Խաղաղության կորպուսի կամավորների և Գորիսի «Կանաց ռեսուրս կենտրոնի» հետ համատեղ կազմակերպեց և ֆինանսվորեց շրջակա միջավայրի մաքրության պահպանության թեմայով պաստառների մրցույթ:

Հայաստանի տարբեր ժայրերից ավելի քան 400 աշակերտ մասնակցեց հայտարարված մրցույթին: Ընտրական հանձնաժողովը դրանցից ընտրեց 100 աշխատանք, որոնք ապա ցուցադրվեցին Գորիսի գեղագիտության կենտրոնի ցուցարանին:

«Սա առաջին անգամն է, որ ես մասնակցում եմ նկարչական մրցույթում», - ասում է տասնինսօմյա Արփինե Բակունցը, որը հետազոյն մրցույթի հաղթող ճանաչվեց: «Ես մի քանի օր շարունակ մտորել եմ իմ նկարի շորջ և այն մասին, թե ինչպես կարող եմ մեկ նկարում լավագույնս տեղավորել բոլոր գաղափարներս»:

«Կանաց ռեսուրս կենտրոնը» նախապատրաստել էր շրջակա միջավայրի մաքրության պահպանությանը և վիրված տեսանյութեր և նշանաբաններ, որոնք պարզեցնում են հանդիսավոր արարողության օրը անընդհատ ցուցադրվել և ինչեցվել են ցուցասրահում:

Բացի մրցույթի մասնակիցներից Գորիսի դպրոցականների, նրանց ծնողների և ուսուցիչների մի ստվար խումբ այստեղ էր գտնվում՝ իրենց թեկնածուներին ստարելու նպատակով: Արարողության ընթացքում ելույթ ունեցավ նաև Գորիսի քաղաքավետը:

«Տեսնելով այս մրցույթին մասնակցելու և դրանից հետո քաղաքի մաքրման աշխատանքներում աշակերտների խաղաղավայրությունը, վստահ եմ, որ միջոցառումը ծառայեց վարչեցողության նոր կանոններ սերմաններու իր Խաղաղության կորպուսի կամավորների ղեկավար Շու Ռեյնոլդսը»:

Մրցույթը կազմակերպվել էր Գորիսի քաղաքացիությամբ ՏիԾ - 3-ի երիտասարդների կրթության և վարժագծի փոխինության ժրագրի շրջանակներում:

Մրցույթում հաղթող ճանաչված Արփինե Բակունցը որպես պարզ ստացավ Հայաստանի աշխարհագրական, պատմամշակութային երկու քարտեզ: Որպես ՏիԾ 3-ի հետ ունեցած պայմանավորվածության մաս, քարտեզներից մեկը նաև նվիրաբերեց դպրոցին ընդհանուր օգտագործման նպատակով:

ՏիԾ 3-ի հանրության հետ կապերի ռազմավարության համաձայն՝ քաղաքացիական հասարակության ներգրավմանը միտված նմանատիպ միջոցառումներ կազմակերպվել են նաև Մեղրիում, Սիսիանում, Վայքում, Ալավերդիում, Բերդում, Եղեգնաձորում, Գավառում և այլ քաղաքներում:

Միջազգային առակցության շնորհիվ Վարդենիսը ջեռուցվում է

ԱՄ ՄԶԳ-ի կողմից ֆինանսավորվող երկու ծրագրերի (ԱրթիԱյ Ինթերնեյշնլի կողմից իրականացվող Տեղական ինքսակառավարման ծրագրի Փուլ 3-ը և Հասարակական աշխատանքների ծրագրը) և Վորլդ Վիժնի Տարածքային գարգացման ծրագրի համատեղ ֆինանսավորմամբ քաղաքապետարան իրականացրեց 55,380 ԱՄ դոլար արժողությամբ կապիտալ վերանորոգումների ծրագրեր, որոնց շրջանակներում վերականգնվելու էր համայնքի երկու մանկապարտեզներից մեկի մի հատվածը: Վարդենիսի քաղաքապետարանի հետ համատեղ, դունորներն աջակցեցին մանկապարտեզի մասնաշենքներից մեկի վերանորոգման աշխատանքներին, կահույրի ձեռքբերման և ջեռուցման ժամանակակից համակարգի տեղադրման գործին:

Քաղաքի երաժշտական դպրոցը վերանորոգելու և այստեղ ջեռուցման համակարգ տեղադրելու նպատակով Տհ՛ 3-ը և ՏԶԾ-ն տրամադրեցին հավելյալ 23,490 ԱՄ դոլար: Վերջին երկու տասնամյակներից հետո առաջին անգամ դպրոցի թվով ավելի քան 180 աշակերտներ պարապմունքները կանցկացնեն դպրոցի ջեռուցված դասասենյակներում:

Մասկապարտեզի և երաժշտական դպրոցի բացման պաշտոնական արարողությունները տեղի ունեցան 2009թ. Վերջին՝ համոզվելու համար, որ բոլոր աշակերտներն իրենց ձմեռային դասաշրջանը սկսել են ջեռուցվող ենթակառուցվածքները պահպանելու համար:

Տհ՛ 3-ը, Հասարակական աշխատանքների ծրագիրը և ՏԶԾ-ն այս ծրագրերի իրականացման համար Ներդրել են 78,870 ԱՄ դոլար: Համեմատության համար նշենք, որ քաղաքի կապիտալ վերանորոգման ծրագրերի բյուջեն 2009թ. կազմել է 27,000 ԱՄ դոլարից պակաս գումար: Այս նախաձեռնության, ինչպես նաև ԱՄ ՄԶԳ-ի գարգացման ռազմավարության մի հատվածի վերջնական նպատակը տեղական մակարդակում մատուցվող հանրային ծառայությունների որակի բարելավումն է:

«Անինար է թերագնահատել միջազգային կազմակերպությունների դերը մեր քաղաքում իրականացվող դրական փոփոխությունների գործում», - ասում է Վարդենիսի քաղաքապետ Կոլոյյա Խլոյանը: «Նրանց կողմից տրամադրված ֆինանսական միջոցների շնորհիվ մեր երեխաները ողջ տարին շարունակ կհաճախեն գեղեցիկ և հարմարվետ դպրոց և մանկապարտեզ»:

Ըստ քաղաքապետ պարու Խլոյանի, ԱՄ ՄԶԳ-ի կողմից ֆինանսավորվող ծրագրերը մեծ ազդեցություն կունենան համայնքում նախադպրոցական և երաժշտական կրթության որակի վրա, քանի որ ուսուցողական գործընթացն այլևս չի ընդհատվի ուշ աշխան, ձմռան և վաղ գարնան ընթացքում:

Աշակերտների օրը Վայրի բաղադրեարանում

Միջոցառման սկզբում աշակերտներն այցելեցին քաղաքապետարանի բաժինները: Յուլիարանը լուսավորված է լուսավորությամբ, թե ինչով են գքաղվում իրենց բաժինները: «Ես ուրախ եմ քացատրելու երիտասարդներին, թե ինչպես ենք մենք հաշվարկում հարկերը և թե ինչպես ենք հատուկ համակարգչային ծրագրով վարում բոլոր վճարումների գրանցումները», - ասաց Ֆինանսական բաժնի ղեկավար Նատալյա Հովհաննիսյանը: Վերջինս նաև ներկայացրեց քաղաքի բյուջեն, եկամուտի աղբյուրները և ժամաները:

Վայրը, ի թիվս Հայաստանի երեսունյոթ այլ համայնքների, ԱՄՆ ՄԶԳ ֆինանսավորմանը Արթիմյ Ինքնուրության կողմից իրականացվող Տեղական ինքնակառավարման ծրագրի Փուլ 3-ի կողմից ստացել է համակարգիչ և գույքի կառավարման համակարգչային ծրագիր: Ի լրումն, քաղաքը ստացել է նոր աղքահան մերեւսա և մի համակարգչային ծրագիր ևս, որը թույլ է տալիս քաղաքապետարանին հետևելու ժառայության դիմաց կատարվող վարձավճարների գրանցումներին և իրականացնելու քաղաքցիների գոհունակության մակարդակի ուսումնասիրություններ:

Աշակերտները նաև հանդիպեցին քաղաքապետին, նրա աշխատակազմին և տեղական պաշտոնյաների հետ եվ նրանց գործունեությանը: «Սա շատ լավ առիթ էր ներկայացնելու մեր գործունեությանը թափանցիկությունը, եվ մենք ավելի քան ուրախներ տեղեկացնելու մերիտասարդությանը, թե ինչպես ենք կառավարում քաղաքի ռեսուրսները», ասաց Վայրի քաղաքապետ Հարություն Սարգսյանը:

Ռությունը եկամուտների հավաքագրումն է, կապիտալ ներդրումների ծրագրի իրականացումը և աղքահանության ժառայության բարեկարգությունը: Քաղաքապետը աշակերտներին դիմեց քաղաքը մարուր և բարեկարգ պահելու գործում աշակեցույունը ցուցաբեկությունը:

«Սա բացառիկ հնարավորություն էր մեր աշակերտների համար հանդիպելու տեղական իշխանություններին և ստանալու անմիջական տեղեկատվություն քաղաքապետարանի գործունեության ու այն դժվարությունների մասին, որուց հետ այսօր բախվում են քաղաքապետը և նրա աշխատակազմը, ինչպես նաև այն մասին, թե ինչպես երիտասարդները կարող են իրենց աշակ-

ցությունը ցուցաբերել քաղաքի իշխանություններին», - ասում է տեղական ՀԿ-ի ղեկավար Ռուզաննա Ղազարյանը:

Աշակերտները բարձրացրեցին տարբեր հարցեր, այդ թվում նաև այն մասին, թե ինչ է անում քաղաքապետարանը իր ծրագրերում երիտասարդներին ներգրավելու և քաղաքում տնտեսական զարգացումը խթանելու գործում: Քաղաքապետը նաև հայտարարեց «Եթե ես լինեի քաղաքապետ» խորագրով շարադրությունների մրցույթ:

